

Procesul de îmburghezire al Românilor din Transilvania în a doua jumătate a secolului al 19-lea

Lucrarea de față are intenția de a detecta componentele procesului de îmburghezire, care a pornit în a doua jumătate a secolului al 19-lea în sînul elitei și al țărănimii românești din Transilvania, de a arăta schimbările, care s-au petrecut în modul de viață și în sistemul de valori. Pe de o parte: în ce măsură s-a diferențiat structura socială a românilor în urma pătrunderii capitalismului, pe de altă parte: în ce fel de regiuni s-au format condițiile cele mai favorabile ale procesului respectiv. Lucrarea intenționează de a ofera o imagine schematică a activității economice și culturale a clasei de mijlocii românești, folosite la întărirea poziției lor, ca și la înlărgirea bazei ei sociale, și la urma urmei se îndrepta la făurirea unei „economii naționale” românești. Sursele principale ale monografiei sînt trei reviste: *Familia*, redactată de Iosif Vulcan între anii 1865 și 1906, considerată organul cel mai important al burgheziei românești – care în mare parte a influențat modul de viață și gustul clasei mijlocii, și totodată publica orice actualitate importantă în legătură cu școli, stipendii, asociații, personalități importante și evenimente sociale române. Pe lângă aceea autorul și-a ales o revistă locală, hebdomadarul *Revista Orăștiei*, care apărea între anii 1895–1899, și la fel publica o mulțime de articole teoretice, social-politice, cele de „conomie națională” și de cultură, și relata despre toate evenimentele mai importante ale orașului și ale regiunii mai largi – ale comitatului Hunedoarei. Periodicul al treilea pe care l-a analizat autorul, este *Revista Economică*, organul Uniunii bancare (din care a folosit numai numerele din anul întâi), care pertracta și ea diverse chestiuni economice, relevante pentru întregul popor român. Pe lângă presă autorul citează tezele unor broșuri economice, igienice, precum și unui ghid turistic, unei cărți de etichetă și unui îndrepar etic menit pentru fete. A consultat și un anuar al Reuniunii Femeilor Române din Sibiu, almanahul Reuniunii Femeilor din Cluj, celei din comitatul Hunedoarei, respectiv amintirile președintei ei, doamnei Elena Pop Hossu Longin. Din aspect geografic

monografia se concentrează mai detaliat la dezvoltarea fostului Pământ Regesc, citează niște monografii sătești din comitatul Sibiu, pentru că tocmai în regiunea aceasta s-au creat condițiile favorabile pentru infiltrarea în mase largi țărănești a procesului de îmburghezire. Autorul încearcă să le compare rezultatele sale cu realitățile de atunci din România, pentru că și contemporanii simțeau, că partea de dincolo și dincoace de Carpați a națiunii se dezvoltă diferit. Acest lucru este dovedit și prin faptul că după Unirea din 1918 s-au ivit o mulțime de probleme politice și culturale în sinul națiunii românești.

În prima parte a cărții este prezentată procesul și șansele de formare a păturii de mijloc și stăruințele inteligenței române pentru a forma o economie și o cultură națională independentă. În capitolele următoare sînt analizate trăsăturile generale a societății românești (agricultură, industrie casnică, meserii, comerț, bănci), problemele coeziei și ale stratificării sociale, progresul urbanizării și gradul de modernizare a satelor. Blocul tematic al doilea se ocupă cu viața cotidiană a individului (condițiile de locuințe, regulile alimentării, igiena, portul și sportul). Al treilea capitol mare se concentrează asupra vieții de familie (căsătorie, divizarea muncii, creșterea copiilor și roluri feminine). Ultimul capitol principal încearcă să-și dezvăluie componentele spiritului național: problema caracterului național, importanța bisericii, a școlilor și mai ales a școlilor de fete, a autohibuirii și a iluminării maselor, a cărților populare, a bibliotecilor, a conferințelor popularizatoare și a seratelor de poezii. Cartea mai prezintă activitatea asociațiilor (asociații de cultură, cercuri de lectură, coruri muzicale, trupe teatrale amatoare), și în sfîrșit prezintă componentele culturale ale tradiției naționale (portul popular, limba maternă, poezia populară, presa, literatura, cultura teatrală și muzicală, tradițiile naționale, muzeul național, expoziții naționale).